

Pojmovni vodič
za borbu protiv korupcije

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
BOSNA I HERCEGOVINA

Pojmovni vodič za borbu protiv korupcije

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Novembar, 2009. godine

Zahvale:

TI zahvaljuje svim nacionalnim ograncima, članovima i partnerima koji su pomogli da ovaj vodič postane stvarnost. Od onog što se javilo kao početna ideja među članovima TI na malom sastanku prije Međunarodne konferencije za borbu protiv korupcije (IACC) u novembru 2008 godine, izrada vodiča je veoma brzo napredovala. Ovo rano - jutarnjoj sjednici su iznimno doprinijeli Finn Heinrich, Christian Humborg, Pierre Landell Mills, Farzana Nawaz, Georg Neumann, Juanita Riaño, Bruno Speck, Stran Vrabi i Peter Wilkinson. Oni su pomogli uobličiti ideju za predstojeći posao koji je slijedio pod vođstvom Craig Fagana (TI).

TI posebno zahvaljuje Amayai Gorostiaga, za prevod originalne vizije vodiča u ovakav odličan tekst. Također, ulazne napomene Casey Kelso i dizajnerske vještine Renate Trowers su bile od neprocjenjive vrijednosti za ovaj vodič.

Za ovaj proces, rad TI nacionalnih ogranaka bio je presudan. TI želi potvrditi značaj doprinosa ogranaka u Bangladešu, Keniji, Libanonu, Rumunjskoj, Južnoj Koreji i Zambiji koji su pomogli sa sprovođenjem upita i informacija prema ključnim akterima iz vlada, parlamenta, privatnog sektora, civilnog društva i medija. Ovaj vodič odražava njihove vrijedne ulazne napomene i zahtjeve da imaju praktičan alat za podršku lokalnoj i globalnoj borbi protiv korupcije kroz rad TI.

Predgovor:

Iako svijet nije oslobođen od korupcije, ipak je to mnogo drugačije mjesto nego kada je Transparency International počeo sa radom prije više od 15 godina. Zabilježen je porast u shvatanju štetnosti korupcije i potrebe da se ona spriječi, smanji i suzbija. Ipak, finansijska i gospodarska kriza u 2008. godini je poslužila kao podsjetnik šta se može dogoditi kada transparentnost, odgovornost i antikorupcijska borba postanu zakašnjele misli, a ne vodiči ka djelovanju.

Opšte razumijevanje i zajednički jezik pokreta borbe protiv korupcije jedan je od načina da se osigurava da se takvi defekti i zloupotrebe spriječe u budućnosti. Upravo u ovom duhu je i razvijen ovaj jednostavni pojmovni vodič, gdje su predstavljeni ključni pojmovi i njihova značenja za TI, te pruženi resursi antikorupcijskom pokretu za učinkovitiju saradnju sa ključnim akterima unutar institucija vlasti, privatnog sektora i civilnilog društva.

Uvod:

Korupcija i njeni uticaji su globalni problemi. Od malih iznosa mita datih policajcima u Bangladešu do čuvanja ukradene imovine od strane banaka, uticaji tih zloupotreba na države i građane su isti: podrivanje vladavine prava, povreda prava, netransparentne institucije, gubljenje javnih resursa i slabljenje nacionalnog integriteta.

Za učinkovito rješavanje tih problema, borba protiv korupcije treba biti koordinisana i promišljena akcija od strane međunarodnih, nacionalnih i lokalnih partnera koji koriste isti jezik i slažu se u pitanju njenog značenja.

Kao odgovor, TI je razvio prvi "Pojmovni vodič za borbu protiv korupcije". Vodič nudi skup standardizovanih, lako razumljivih definicija, pružajući čitaocima konkretne primjere iz prakse o tome kako TI pristupa tim pitanjima. Relevantni linkovi za detaljnije informacije ili daljnje istraživanje su takođe predviđeni.

Cilj vodiča je pojasniti pojmove koje pokret borbe protiv korupcije najviše koristi u svom svakodnevnom radu, kao i one povezane s novim ili mogućim problemima. Pojmovi u ovom vodiču su odabrani s obzirom na njihovu široku primjenu u različitim forumima, te unutar javnog i privatnog sektora. Svaki termin je namijenjen za podsticanje dijaloga - unutar akademske i poslovne zajednice, između vlada i parlamenata, od strane nevladinih organizacija i medija, te u međunarodnim krugovima - o tome kako se odnositi prema korupciji.

Iskustva TI ogranaka u preko 90 zemalja, čine osnovu ovog vodiča, odabranih pojmova i korištenih definicija. Vodič je rezultat zajedničkih napora brojnih Transparency International ogranaka u različitim regijama. On je posljedica opsežnih konsultacija koje su održane sa lokalnim ključnim akterima kako bi se osmislio kratak popis pojmova i definicija koje se mogu razumjeti kroz različite kulture, jezike i kontekste.

Mnogi od tih pojmova su u stalnom razvoju, kako pokret za borbu protiv korupcije stremi ka boljem razumijevanju pojmova, kao što su "upravljanje", "civilno društvo" ili čak "korupcija". Vodič služi kao platforma za nastavak ove rasprave, kako se pokret bude razvijao, rastao i dalje napredovao.

Ovo je živi dokument o kojem će se raspravljati, koji će biti proširivan i ažuriran. Očekujemo Vašu kontinuiranu pomoć u tom procesu.

Lista pojmova

Civilno društvo	12
Etika	14
Inostrani (offshore) finansijski centri	15
Integritet.....	16
Isključenje	17
Iznuđivanje	18
Javni sektor	19
Klijentelizam	20
Kodeks ponašanja	21
Konvencije	22
Korporativno upravljanje	23
Korupcija.....	24
Lobiranje	25
Mito	26
Nabavke	27
Nadzor	28
Nepotizam	29
Odgovornost	30
Pakt.....	31
Plaćanje olakšica	32
Podstrekivanje	33
Pokroviteljstvo	34
Politički doprinos	35
Politička korupcija.....	36
Politička volja.....	37
Privatni sektor.....	38
Povrat sredstava	39
Pranje novca	40
Prevara.....	41
Pronevjera	42
Razotkrivanje	43
Revizija.....	44
Revolving Door – Okretna vrata.....	45
Sistem nacionalnog integriteta	46
Sitna korupcija	47
Slobodan pristup informacijama.....	48
Sukob interesa	49
Tajni sporazum.....	50
Transparentnost	51
Upravljanje.....	52
Usaglašenost.....	53
Velika korupcija.....	54
Vladavina prava	55
Zarobljena država	56
Zviždanje (Whistle Blowing).....	57

Civilno društvo

Definicija

Krug, izvan porodice, države i tržišta, u kojem se ljudi međusobno udružuju u svrhu unapređenja zajedničkih interesa. Dobrovoljne i grupe unutar zajednice, nevladine organizacije (NVO), sindikati i organizacije zasnovane na religiji su obično uključene u ovu skupinu, što čini ovaj pojam širim od nevladinih organizacija.¹

Primjer u praksi

Procjena civilnog društva u Maliju pokazala je da, na nivou provincija, postoje brojna udruženja roditelja, odbori zdravstvenih zajednica, udruženja žena i druge grupe koje su se okupile u zalaganju za interese svojih članova u vezi sa pružanjem usluga vladinih institucija. Na nacionalnom nivou, grupe poput ovih, kao što npr. udruženja novinara, su takođe formirane, kako bi vršile pritisak na vlasti da se bolje i sistematičnije pristupi korupciji i siromaštvu.²

Relevantni linkovi

-- Civicus

www.civicus.org

-- BBC svjetski servis: Civilno društvo - krajnji treći put
http://77news.bbc.co.uk/2/hi/special_report/1999/02/99/e-cyclopedia/1156120.stm

-- Evropska Komisija: Pravosuđe i unutrašnji poslovi -
Rječnik slobode, sigurnosti i pravde
http://ec.europa.eu/justice_home/glossary_c-en.html

-- UN Servisna nevladina mreža
www.un-ngls.org

-- Svjetska Banka: Civilno društvo
<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/CSO/0,,pagePK:220469~theSitePK:228717,00.html>

Etika

Definicija

Set standarda za ponašanje vlasti, poduzeća i društva, zasnovan na ključnim vrijednostima, kojima se vode odluke, izbori i aktivnosti.³

Primjer u praksi

Državni ministar Turske, Hayati Yazici, je tvrdio da su prethodni neuspjesi da se u zemlji učinkovito nosi sa korupcijom, te neuspjeh u njenom procesuiranju, navodno iskrivili percepciju etike u javnosti, kojoj se zbog toga čini da korumpirani pojedinci imaju koristi od svojih postupaka.⁴

Relevantni linkovi

- Institut unutrašnjih revizora: Etički kodeks
www.theiia.org
- Sarbanes-Oxley akt (2002): Odlomak 406 - Etički kodeks
www.sec.gov/news/press/2002—150.htm
- Udruženje za korporativnu saglasnost i etiku
www.corporatecompliance.org
- U4 Antikorupcijski resursni centar: Korupcija i mogući lijekovi - Korporacijska etika
www.u4.no/helpdesk/faq/faqs3d.cfm#7
- Svjetska Banka: Index korporativne korupcije i etike
www.worldbank.org/wbi/governance/pubs/gcr2004.html

Inostrani (offshore) finansijski centri

Definicija

Zemlje ili jurisdikcije, ponekad zvane „fiskalni raj“ ili „poresko utočište“, sa vrlo niskim stepenom kontrole, koje pružaju finansijske usluge nerezidentima, a koje su nesrazmjerne u odnosu na domaću ekonomiju, kao rezultat finansijskih poticaja, kao što su minimalna uplitanja vlasti i vrlo niska ili nulta poreska stopa.⁵

Primjer u praksi

Citigroup, banka osnovana u Americi, i primalac 45 milijardi US\$ iz saveznog novca za spasavanje⁶, ima 427 podružnica u *offshore* finansijskim centrima, kao što su Kajmanska ostrva, Djevičanska ostrva i Švajcarska - zemlje za koje je poznato da nude poticaje, kako bi se navodno odložilo ili izbjeglo plaćanje poreza.⁷

Relevantni linkovi

-- MMF: Informativni papir: Inostrani finansijski centri
www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/back.htm

-- Global Financial Integrity
www.globalfinancialintegrity.org

-- Tax Justice Network - Mreža za poreznu pravdu
www.taxjustice.net/front_content.php?idcat=2

-- Svjetska Banka: Inicijativa za otkrivanje otuđene imovine
<http://siteresources.worldbank.org/NEWS/Resources/Star-rep-full.pdf>

Integritet

Definicija

Ponašanja i djelovanja koegzistentna sa skupom moralnih ili etičkih principa i standarda, prihvaćeno od strane kako pojedincaca, tako i institucija, koja kreiraju prepreku korupciji. Vidi „moral“.⁸

Primjer u praksi

Prema Ustavu Trinidada i Tobaga, „Komisija za integritet“ mora osigurati da se svi javni zvaničnici ponašaju u skladu sa relevantnim državnim zakonima. Komisija takođe ima mandat da nadgleda prakse i procedure javnih tijela i kontroliše potvrde izjava zvaničnika (prihode, imovinu i dugovanja).⁹

TI ogranak u Bangladešu je značajno poboljšao kavalitet i instegritet javnih usluga isporučenih na lokalnom nivou, nakon uvođenja koncepta „Ostrva integriteta“, mehanizma baziranog na zajednici koja nadzire sektore kao što su zdravstvo, obrazovanje i zemljišna administracija.

Relevantni linkovi

-- Globalni integritet: Izvještaj

<http://report.globalintegrity.org/>

-- TIRI: Sprovođenje integriteta u djelo

www.tiri.org/index.php?option=com_content&task=view&id=170&Itemid=118

-- Transparency International: Pristup nacionalnog sistema integriteta

www.transparency.org/policy_research/nis

-- Mreža za ispravnost voda

www.waterintegritynetwork.net/

Isključenje

Definicija

Postupak u kojem su preduzeća i pojedinci isključeni iz sudjelovanja ili nadmetanja projekata. Vlada i multilateralne agencije koriste ovaj postupak kako bi javno kaznile preduzeća, nevladine organizacije, države ili pojedince proglašene krivim za neetično ili nezakonito ponašanje.¹⁰

Primjer u praksi

Svjetska banka je isključila Lahmeyer International, njemačko poduzeće i Acres International, kanadsku kompaniju, 2004., odnosno 2006. godine. Odluka je donijeta nakon što je sud Lesotoa utvrdio da su kompanije krive za podmićivanje službenika kako bi dobile ugovor projektovanja vodovodne šeme vrijedan više milijardi ("Lesotho Highlands Water Project"). Lahmeyeru je bilo zabranjeno poslovanje sa Svjetskom bankom na 7 godina, dok je Acres proglašen nepodobnim za poslovanje na tri godine.

Relevantni linkovi

-- Transparency international: Preporuke za EU sistem isključenja

www.transparency.org/content/download/5661/32802/file/TI_EU_Debartment_Recommendations_06—03—28.pdf

-- U4 Antikorupcioni resursni centar: Antikorupcione i mjere isključenja

www.u4.no/themes/debarment/main.cfm

-- UK Antikorupcioni forum: Nepistrasne i efikanse procedure isključenja

www.anticorruptionforum.org.uk/acf/fs/groups/fair_efficient.pdf

-- Svjetska Banka: Lista nepodesnif kompanija

www.worldbank.org/debarr

-- Svjetska Banka: Sankcioni komitet - Izvještaj o debarement procesu Svjetske Banke

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/PROCUREMENT/0,,content>

MDK:50002288~pagePK:84271~piPK:84287~theSitePK:84266,00.html

Iznuđivanje

Definicija

Djelo korištenja, bilo izravno ili neizravno, pristupa poziciji moći ili znanja, kako bi se zahtijevala nezaslužena saradnja ili naknadom, kao posljedica prisile.¹¹

Primjer u praksi

Pripadnik „Tamilskih tigrova“, separatističke skupine, deportiran je iz Kanade, nakon što je nasiljem i zastrašivanjem iznuđio novac, od stanovnika Širi Lanke koji žive u Kanadi, za podršku vojnoj kampanji u domovini, nakon čega su neke žrtve bile prisiljene uzeti i hipoteku na domove.

Relevantni linkovi

-- Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD): Definicije prevare i korupcije

www.ebrd.com/about/integrity/fraud/htm

-- Međunarodna trgovinska komora: Suzbijanje iznuđivanja i podmićivanja

www.iccwbo.org/uploadedFiles/ICC/policy/anticorruption/Statements/ICC_Rules_of_Conduct_and_Recommendations%20_2005%20Revision.pdf

Javni sektor

Definicija

Vlada i njene decentralizovane jedinice - uključujući policiju, vojsku, službe za puteve i saobraćaj, osnovne škole i zdravstveni sistem - koje koriste javna sredstva i pružaju usluge zasnovane na motivaciji da se poboljšaju životni uslovi građana, a ne radi sticanja dobiti.¹²

Primjer u praksi

Ministarstvo obrazovanja Ruande je implementiralo politiku besplatnog osnovnog školovanja za sve svoje građane, uvodeći politiku neplaćanja po kojoj su naplate za školovanje ukinute kao dio reforme javne uprave.

Relevantni linkovi

-- Odbor za međunarodne standarde računovodstva u javnom sektoru

www.ifac.org/PublicSector/

UN: Svjetski izvještaj o javnom sektoru

www.unpan.org/dpepa_worldreport.asp

-- Svjetska Banka: Upravljanje javnim sektorom

www1.worldbank.org/publicsector/index.cfm

-- Svjetska Banka: Raforma javnog sektora - Šta uspijeva i zašto?

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTOED/EXTPUBSECRETF/0,,menuPK:4664077~pagePK:64829575~piPK:64829612~theSitePK:4663904,00.html>

Klijentelizam

Definicija

Nejednak sistem razmjene sredstava i favorizovanja na temelju eksploatacijskog odnosa između bogatijih i/ili moćnijih “zaštitnika” i manje bogatog i slabijeg “klijenta”.¹³

Primjer u praksi

U Meksiku, *caciques*, ili lokalni moćni mešetari, daju seljacima zemljišta, kredite, sigurnost, ali i medij kroz koji mogu prodavati usjeve, u zamjenu za glasove i podršku seljaka, često koristeći taktiku „čvrste ruke“ kako bi učvrstili svoju moć.

Relevantni linkovi

--USAID: Klijentelizam, patrimonijalizam i demokratsko vladanje - Pregled i okvir za procjenu i programiranje
http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnacr426.pdf

--Svjetska Banka: Istraživački dokument, demokratija, vjerodostojnost i klijentelizam
www.owds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2005/02/02/000009486_20050202165259/Rendered/PDF/wps3472.pdf

Kodeks ponašanja

Definicija

Izjava o načelima i vrijednostima koji uspostavljaju skup očekivanja i standarda za organizacije, tijela državne uprave, preduzeća, povezane grupe, i za pojedince, kako se trebaju ponašati, uključujući i minimalan nivo poštivanja i disciplinskih mjera za organizaciju, njeno osoblje i volontere.¹⁴

Primjer u praksi

Federalna vlada Nigerije je usvojila "Kodeks ponašanja ministara i specijalnih savjetnika" koji sudjeluju u poslovanju kako bi se osiguralo da postupci i ponašanje javnih službenika budu u skladu s najvišim standardima javnog morala i odgovornosti.¹⁵

Relevantni linkovi

-- EU Kodeks ponašanja izvođača oružja

www.consilium.eu.int/uedocs/cmsUpload/08675t2en8.pdf

-- UN Međunarodni kodeks ponašanja javnih zvaničnika

www.un.org/documents/ga/res/51/a51ro59.htm

--Svjetska Banka: Borba za pravosudni integritet - primjeri pravosudnih kodeksa ponašanja

[http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EX](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTLAWJUSTINST/0,,contentM)

[DK:20756643~menuPK:2036129~pagePK:210058~piPK:210062~theSitePK:1974062,00.](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTLAWJUSTINST/0,,contentM)

html

Konvencije

Definicija

Međunarodni i regionalni sporazumi, potpisani ili formalno usvojeni ratifikacijom više država, koji uspostavljaju pravila i standarde po pitanjima koja se obično odnose na preko-granična pitanja i zahtijevaju zajednički pristup kroz učinkovitu, multilateralnu saradnju.¹⁶

Primjer u praksi

Sa 140 država potpisnica, Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC) je prvi međunarodni instrument za borbu protiv korupcije koji pravno povezuje zemlje potpisnice i pristupnice u provedbi dalekosežne reforme, te uspostavlja zajednički stav u naporima borbe protiv korupcije. Ostale multilateralne konvencije o korupciji uključuju OECD-ovu Konvenciju protiv mita, Konvenciju afričke unije o sprečavanju i borbi protiv korupcije i Inter-američku konvenciju o korupciji.

Relevantni linkovi

-- Interpol: Antikorupcijska konvencija

[www.](http://www.interpol.int/Public/Corruption/Conventions/default.asp)

[interpol.int/Public/Corruption/Conventions/default.asp](http://www.interpol.int/Public/Corruption/Conventions/default.asp)

-- Transparency International: Antikorupcijske konvencije i drugi međunarodni instrumenti

www.transparency.org/global_priorities/international_conventions

-- U4 Antikorupcioni resursni centar: Antikorupcijske konvencije - pregled

www.u4.no/themes/conventions/info.cfm

-- UK Antikorupcijski forum

www.anticorruption.org.uk/acf/fs/resources/instruments

Korporativno upravljanje

Definicija

Postupci i procesi koji uređuju način na koji se rukovodi, upravlja i kontroliše organizacijama privatnog sektora reguliraju, uključujući odnos i odgovornosti prema različitim interesnim grupama, te legitimna očekivanja između različitih sudionika (odbora direktora, menadžmenta, dioničara i drugih interesnih grupa).¹⁷

Primjer u praksi

Odbor direktora General Electric-a (GE) nadgleda kako menadžment služi interesima dioničara i drugih aktera u različitim pitanjima korporativnog upravljanja. Odbor je prethodno primio instrukcije vezane za pravila upravljanja, trendove usklađenosti i sudskih sporova, te upravljanja ekološkim rizicima.

Relevantni li linkovi

-- Evropski Institut za korporativno upravljanje
www.ecgi.org

-- Global Compact: Biznis protiv korupcije
www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/7.7/BACbookFINAL.pdf

-- Međunarodna mreža korporativnog upravljanja
www.icgn.org

-- OECD Principi korporativnog upravljanja
www.oecd.org/DATAOECD/32/18/31557724.pdf

Korupcija

Definicija

Zloupotreba povjerene moći radi sticanja privatne koristi. Korupcija se može podvesti pod visoku, sitnu i političku korupciju, ovisno o iznosu novca koji je izgubljen i sektoru u kojem se pojavljuje. Vidi: „velika korupcija“, „sitna korupcija“ i „politička korupcija“.¹⁸

Primjer u praksi

Prema nacionalnom istraživanju u Indiji, više od 70% porodica koje žive ispod linije siromaštva navodno je platilo mito institucijama za provedbu zakona i lokalnim tijelima za stambenu politiku.¹⁹

Relevantni linkovi

-- Azijska razvojna banka: Antikorupcijske politike i strategije

www.adb.org/Documents/Policies/Anticorruption/anticorrupt300.asp?p=policies

-- OECD: Korupcija - pojmovnik međunarodnih kriminalnih standarda

www.oecd.org/document/2/0,3343,en_2649_34857_40460290_1_1_1_1,00.html

-- Svjetska Banka: Pomoć zemljama u borbi protiv korupcije

www.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/corruptn/cor02.htm

Lobiranje

Definicija

Bilo koja aktivnost koja se obavlja kako bi se uticalo na vladu ili političke institucije i odluke u korist određene svrhe ili ishoda. Čak i kada je to dozvoljeno zakonom, ova djela mogu narušavati zakon ako postoje nesrazmjerni nivoi uticaja - od strane kompanija, udruženja, organizacija i pojedinaca.²⁰

Primjer u praksi

Američki troškovi lobiranja gotovo su se udvostručili u posljednjoj deceniji, dostigavši 2.8 milijardi US\$ tokom 2007. Godine, uz povećanje broja lobista na rekordnih 16.000 u 2008. godini. Američka industrija farmaceutskih i zdravstvenih proizvoda je jedna od najvećih lobističkih grupa čije investicije su rezultirale uspješnim blokiranjem kontrola regulisanih cijena, organičavanjem uvoza lijekova iz zemalja koje ograničavaju cijene lijekova, te je uticala na politike Administracije za hranu i lijekove Sjedinjenih Država koje su naklonjene industriji.

Relevantni linkovi

-- Alijansa za regulaciju transparentnosti i etike lobiranja
www.alter-eu.org/

-- Centar za javni integritet: Nadgledanje lobiranja
www.publicintegrity.org/projects/entry/290/

-- Otvorene tajne (Open Secrets)
www.opensecrets.org/lobbyists/

Mito

Definicija

Nuđenje, obećavanje, davanje, primanje ili traženje prednosti kao podstrek za radnju koja je nezakonita, neetična ili zloupotrebljava povjerenje. Poticaj može biti u obliku darova, pozajmica, naknade, nagrade ili druge prednosti (porezi, usluge, donacije, itd.).²¹

Primjer u praksi

Više od 15% ispitanika u nacionalnom ispitivanju domaćinstava u Gvatemali prijavilo je kako su dali mito prilikom pokušaja (ponovnog) priključenja u javni vodovod.²² U Bangladešu, 64,5% građana u nacionalnom ispitivanju odgovorilo je da su davali mito kada su se obraćali agencijama za provedbu zakona. Procijenjeno je da davanje mita kroz sve agencije u Bangladešu smanjuje nacionalni dohodak u zemlji za oko 3,84%.²³

Relevantni linkovi

-- OECD Konvencija protiv davanja mita

www.oecd.org/departement/0,3355,en_2649_34859_1_1_1_1_1,00.html

-- Transparency International Indeks davaoca mita

www.transparency.org/policyresearch/survezs_indices/bpi

-- Transparency International Načela za suzbijanje mita unutar privatnog sektora

www.transparency.org/global_priorities/private_sector/business_principles

Nabavke

Definicija

Višestepeni proces uspostavljenih procedura za nabavku roba i usluga od strane bilo kojeg pojedinca, poduzeća ili organizacije - od početne procjene potreba do dodjele ugovora i pružanja usluge.²⁴

Primjer u praksi

Grad Buenos Aires je pronašao veliku razliku u cijenama plaćenim za osnovni, gotovo identičan proizvod potreban za opskrbu mreže bolnica, kao što su igle, šprice, intravenske otopine, rendgenski filmovi i sanitarni materijali, što je podiglo sumnju da je korupcija zarazila proces javnih nabavki.²⁵

Relevantni linkovi

-- Transparency International: Priručnik javnih nabavki
www.transparency.org/publications/publications/other/procurement_handbook

-- U4 Antikorupcijski resursni centar: Korupcija u javnim nabavkama
www.u4.no/themes/procurement/main.cfm

-- UN Centar za razvoj kapaciteta javnih nabavki
www.unpcdc.org/english/pcdc-home.aspx

Nadzor

Definicija

Proces nezavisnog - unutrašnjeg ili vanjskog - nadgledanja i istraživanja radnji i aktivnosti vladinih agencija, kompanija ili nevladinih organizacija kako bi se osigurala odgovornost i efikasno trošenje sredstava.²⁶

Primjer u praksi

Mehanizam nezavisnog nadgledanja u Istočnom Timoru, Ured *Provedor de Direitos Humanos e Justiça*, djeluje izvan vlade, izvještava parlament i odgovoran je za istraživanje prijave vlade i građana protiv državnih agencija ili privatnih poduzetnika koji upravljaju ili rukovode javnim dobrima i uslugama.

Relevantni linkovi

-- Evropsko partnerstvo u borbi protiv korupcije
www.epac.at/favicon.ico

-- Projekt nadgledanja vlasti
www.pogo.org

-- ProPublica: Novinarstvo u javnom interesu
www.propublica.org

Nepotizam

Definicija

Oblik protežiranja na temelju poznanstva i porodičnih odnosa, čime neko na službenoj poziciji iskorištava svoju moć i ovlasti kako bi osigurao posao ili uslugu članu porodice ili prijatelju, iako on/ona vjerovatno nisu kvalifikovani za istu ili je ne zaslužuju. Vidjeti: „klijentelizam“.²⁷

Primjer u praksi

U Evropskoj Komisiji, jedan od najsenzacionalnijih slučajeva korupcije uključuje tvrdnje da je povjerenik za istraživanje i obrazovanje od 1995. do 1999. godine, Edith Cresson, bivši francuski premijer, koristio nepotizam pri zapošljavanju stomatologa koji je pisao izvještaje o istraživanjima o AIDS-u, iako su mu nedostajale kvalifikacije i iskustvo za obavljanje te dužnosti.²⁸

Relevantni linkovi

-- Global Security: Afganistan - Rasporstranjenost nepotizma i kronizam u vladi

www.globalsecurity.org/military/library/news/2003/05/mil-030506-rfel-155449.htm

-- Transparency International: Globalni korupcijski izvještaj 2007

www.transparency.org/content/download/18702/255302

-- USA Today: Ne dozvolimo da posao raste na porodičnom stablu

www.usatoday.com/news/opinion/editorials/2003-07-29-turley_x.htm

Odgovornost

Definicija

Koncept po kojem su pojedinci, organizacije i agencije (javnog, privatnog i civilnog društva) odgovorni za propisno izvršavanje svojih ovlasti.²⁹

U teoriji, postoje tri forme odgovornosti: dijagonalna, horizontalna i vertikalna. Sljedeći primjeri odnose se na javni sektor.

Dijagonalna odgovornost je kada građani koriste vladine institucije da obezbijede bolje nadziranje državnih aktivnosti, te taj proces uključuje kreiranje politika, budžeta, praćenje izdataka i druge aktivnosti.

Horizontalna odgovornost podređuje javne službenike ograničenjima i nadzoru, ili pak "provjerama i odmjeravanju" od strane drugih vladinih institucija (npr. sudova, ombudsmena, revizorskih ureda, centralne banke) koje mogu dovesti u pitanje, i na kraju kazniti službenike za neprimjerno ponašanje.

Vertikalna odgovornost drži javne službenike odgovornim prema biračkom tijelu ili građanstvu putem izbornog procesa, slobodnih medija, aktivnog civilnog društva ili nekim drugim putem.

Primjer u praksi

U Kostariki, uz tri grane vlasti, postoje i dvije autonomne državne vlasti sa ekvivalentnim odgovornostima (izborno i revizorsko odjeljenje), te kreiranim horizontalnim sistemom odgovornosti, koji dozvoljava podjelu vlasti između državnih agencija, koje su Ustavom ovlaštene da poduzmu mjere jedna protiv druge kada je to potrebno.

Relevantni linkovi

-- Odgovornost

www.accountability21.net/

-- Međunarodno budžetsko partnerstvo

www.internationalbudget.org/

-- National Endowment for Democracy: Institucionaliziranje horizontalne odgovornosti

www.ned.org/forum/reports/accountability/report.html

Pakt

Definicija

Dobrovoljni sporazum između različitih strana (odnosno preduzeća, vladinih agencija, ponuđača ugovora) kojim se formalno obavezuju da će poštovati dogovorena „pravilima igre“, uključujući odbijanje uplitanja u podmićivanje i obećanje da će ljudska prava biti poštovana.³⁰

Primjer u praksi

U Pakistanu je potpisan Pakt integriteta u proceduri javnih nabavki, kao dio Velike Karatchi vodovodne šeme, i predstavlja obavezivanje lokalnih vlasti u oblasti snabdijevanja vodom i ponuđača da se neće uključiti u podmićivanje, ili pak udruživanje sa drugim ponuđačima, te da će otkriti sva plaćanja i prijaviti bilo kakva kršenja od strane potpisnika.

Relevantni linkovi

- Transparency International: Paktovi integriteta
www.transparency.org/global_priorities/public_contracting/integrity_pacts
- United Nations Global Compact
www.unglobalcompact.org
- Svjetska Banka: Biznis u borbi protiv korupcije
<http://info.worldbank.org/etools/antic/index.asp>

Plaćanje olakšica

Definicija

Mali mito, koje se također naziva „olakšicom“, „pospješivanjem“ ili „podmazivanjem“; osigurava ili ubzava obavljanje rutinskih ili potrebnih radnji na koje isplatitelj ima zakonska ili ostala prav.³¹

Primjer u praksi

Uprava za kontrolu i istragu Saudijske Arabije okrivila je osam zdravstvenih radnika u 2008. godini za uzimanje mita kako bi se olakšalo davanje dozvola za otvaranje novih apoteka. Investitori su tvrdili da je odjel za licenciranje namjerno odgodio rad i time ih prisilio na dodatno plaćanje kako bi se ubrzala procedura davanja odobrenja.³²

Relevantni linkovi

-- Basel Institut za upravljanje: plaćanje olakšica

www.baselgovernance.org/fileadmin/docs/pdfs/Events/OHADA_Grobety_EN.pdf

-- Etička korporacija: plaćanje olakšica

www.ethicalcorp.com/content.asp?ContentID=4471&rss=43.xml

-- OECD Konvencija protiv podmićivanja

www.oecd.org/document/20/0,2340,en_2649_34859_2017813_1_1_1_1,00.html

-- Akt SAD-a o stranim koruptivnim praksama

www.usdoj.gov/criminal/fraud/fcpa/

Podstrekivanje

Definicija

Čin osobe koja nekoga pita, naređuje mu ili ga mami da podmićuje ili izvrši neko drugo krivično djelo.³³

Primjer u praksi

Upitnik iz 2005. godine upućen 701 kompaniji na Filipinima, pitao je menadžere da li su podstrekivali podmićivanje u protekloj godini. Odgovori su pokazali da je više od jedne petine ispitanika ovo učinilo u kontaktu sa vladinim agencijama, ili da bi zahtijevali dozvolu lokalnih vlasti (36%), platili porez na dobit (30%), podnijeli zahtjev za dozvolu nacionalne vlade (28%), ili pak uvezli dobra (21%).³⁴

Relevantni linkovi

-- BIAC Program za borbu protiv podstrekivanja mita
www.10iacc.org/download/workshops/cs18f.pdf

-- OECD Vodič za multinacionalne kompanije
www.oecd.org/dataoecd/56/36/1922428.pdf

-- Transparency International: Poslovni principi za suprotstavljanje podmićivanju
www.transparency.org/global_priorities/private_sector/business_principles

Pokroviteljstvo

Definicija

Oblik favorizovanja u kojem je osoba odabrana za posao ili za vladine beneficije na osnovu političke pripadnosti ili veza, a bez obzira na kvalifikacije ili pravo.³⁵

Primjer u praksi

U Keniji, harambee - dobrovoljni prilozi za razvoj zajednice - postali su, navodno, sredstvo za pokroviteljstvo koje koriste političari za dobijanje glasova, zadržavanje lojalnosti svog biračkog tijela ili ponovni izbor, te učvršćivanje i oblikovanje političkog vođstva na lokalnom nivou.³⁶

Relevantni linkovi

-- CMI: Autonomija, poticaj i pokroviteljstvo - Studija korupcije službi za prihode u Tanzaniji i Ugandi

www.cmi.no/publications/publication/?1688=autonomy—incentives—and—patronage

-- U4 Antikorupcijski resursni centar: Šta je politička korupcija?

www.u4.no/themes/political-corruption/introduction.cfm

Politički doprinos

Definicija

Doprinos, u novcu ili u naturi, za podršku političkim aktivnostima. Primjeri uključuju poklone imovine ili usluga, oglašavanja ili promotivne aktivnosti političke stranke, te kupovinu ulaznica za dobrotvorne događaje.³⁷

Primjer u praksi

U Kostariki, politički skandal povezo je bivše predsjednike Miguela Angel Rodrigueza i Josea Maria Figuresa sa francuskom kompanijom Alcatel, koja je navodno dala mito i političkie doprinose u zamjenu za dodjelu mreže mobilne telefonije ovom telekomunikacijskom gigantu.³⁸

Relevantni linkovi

-- Globalna organizacija parlamentaraca za borbu protiv korupcije (GOPAC)

www.gopacnetwork.org

-- Open Secrets

www.opensecrets.org/lobbyists

-- Transparency International: Standardi političkog finansiranja i usluga

www.transparency.org/publications/publications/policy_papers/ti_pp_pol_funding

-- U4 Antikorupcijski resursni centar

www.u4.no/themes/political-corruption/cases.cfm

Politička korupcija

Definicija

Manipulacija politikama, institucijama i pravilima postupaka u raspodjeli resursa i finansiranju od strane političkih donosioca odluka, koji zloupotrebljavaju svoju poziciju za održavanje moći, statusa i bogatstva.³⁹ Vidjeti: „korupcija“, „velika korupcija“ i „sitna korupcija“.

Primjer u praksi

2000. godine Daniel Ortega i Arnoldo Aleman, dva lidera glavnih opozicionih partija Nikaragve, uspostavili su neformalni pakt kako bi sproveli izmjene Ustava koje bi povećale njihovu kontrolu nad vladinim institucijama i ustavnim instrumentima, uključujući doživotni imunitet od kaznenog progona.

Relevantni linkovi

-- CMI Dokument: Politička korupcija - Uvod u problematiku

www.cmi.no/publications/1999/wp/wp1999-7.pdf

-- Transparency International: Politička korupcija

www.transparency.org/global_priorities/corruption_politics

-- Transparency International: Globalni izvještaj o korupciji 2004. - Politička korupcija

www.transparency.org/publications/gcr/download_gcr/download_gcr_2004

-- U4 Antikorupcioni resursni centar: Politička korupcija

www.u4.no/themes/political-corruption/main.cfm

Politička volja

Definicija

Demonstracija i predanost od strane političkih lidera u suočavanju sa izazovima sa kojima se susreće društvo ili kako bi ispunili politička obećanja, kao što su borba protiv korupcije ili povećanja političkog učešća, kroz praćenje odgovarajućih reakcija na politike, uključujući široko obuhvatne reforme.⁴⁰

Primjer u praksi

Vlada Velike Britanije je bila kritikovana od strane Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) zbog nedostatka političke volje za procesuiranje inostranog podmićivanja, nakon njene odluke da obustavi istragu korupcije unutar BAE Systems, najvećeg britanskog trgovca oružjem, koji je navodno, uz puno saznanje britanskih vlasti, platio stotine miliona funti bivšem ambasadoru Saudijske Arabije u SAD.

Relevantni linkovi

-- CMI: Helsinški proces - Mobiliziranje političke volje
www.cmi.fi/files/HP_report_HG.pdf

-- Singapur: Ured za istraživanje korupcijskih praksi -
Politička volja
<http://app.cpib.gov.sg/newcpib/user/default.aspx?pgID=101>

-- USAID: Politička volja, izgradnja biračkog tijela i javna podrška programima vladavine prava
<http://siteresources.worldbank.org/INTLAWJUSTINST/Resources/PoliticalWill.pdf>

-- Svjetska Banka: Javna sfera - Politička volja: Ljudi, mjesta, razmatranje
<https://publicsphere.worldbank.org/usertags/political—will>

Privatni sektor

Definicija

Bilo koje preduzeće, domaćinstvo ili institucija koja nije kontrolisana od strane javnog sektora i koja služi za sticanje privatnog profita. Korupcija unutar privatnog sektora karakterišu grupe iz ovog sektora koje utiču na odluke i akcije koje dovode do zloupotrebe povjerene moći.⁴¹

Primjer u praksi

Regionalni lideri koji su prisustvovali Globalnom ekonomskom forumu o Africi su 2006. godine u svoje glavne prioritete uvrstili potrebu borbe protiv korupcije i kriminala. Oni su dali svoju podršku transparentnim institucijama na državnom nivou, kako bi se osigurala jasna pravila igre i stabilno poslovno okruženje koje će privući i zadržati kompanije koje posluju u njihovim zemljama.⁴²

Relevantni linkovi

-- Global Compact

www.unglobalcompact.org

-- Međunarodna trgovinska komora: Antikorupcija

www.iccwbo.org/policy/anticorruption/

-- Transparency International: Privatni sektor

www.transparency.org/global_priorities/private_sector

Povrat sredstava

Definicija

Pravni proces pokrenut od strane države, vlade i/ili njenih građana kako bi se oporavilo stanje resursa otuđenih korupcijom pripadnika sadašnjih ili prošlih režima, njihovih članova obitelji, političkih saveznika i stranih sudionika.⁴³

Primjer iz prakse

U februaru 2009. godine, švajcarski sud je donio presudu da 6 miliona US\$ imovine koje je navodno ukrao bivši Haićanski predsjednik Jean-Claude Duvalier, a koji se nalaze u švicarskim bankama, bi trebali biti vraćeni ostrvskoj naciji nakon što vlasnici računa nisu uspjeli dokazati da su njihova sredstva legitimno stečena.⁴⁴

Relevantni linkovi

- Camden agencija - mreža za povrat imovine (CARIN)
www.europol.europa.eu/publications/Camden_Assets_Recovery_Inter_Agency_Network/CARIN_Europol.pdf
- Međunarodni centar za povrat imovine: Basel Institut za državno upravljanje
www.baselgovernance.org/icar/
- UNODC: Otvoreno završena Međunarodna radna grupa za povrat imovine
www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/working-group2.html
- Svjetska Banka: Inicijativa za oduzimanje ukradene imovine (StAR Initiative)
<http://siteresources.worldbank.org/NEWS/Resources/Sta-r-rep-full.pdf>

Pranje novca

Definicija

Proces prikrivanja porijekla, vlasništva ili odredišta nezakonito ili nepošteno stečenog novca kroz skrivanje istog preko legalnih ekonomskih aktivnosti.⁴⁵

Primjer u praksi

Najveća evropska operacija pranja novca je otkrivena u Španiji, gdje je međunarodna mreža 2005. godine optužena za pranje 250 miliona eura kroz ulaganja u nekretnine u Costa del Sol. Novac je ilegalno dobijen od prodaje droge, prostitucije, međunarodne trgovine oružjem, otmice, ucjene i utaje poreza.

Relevantni linkovi

-- Azijsko-pacifička grupa protiv pranja novca
www.appml.org

-- ESAAMLG (Istočno i Jugoistočno Afrička grupa protiv pranja novca)
www.esaamlg.org

-- Evropska Unija: Odjel za slobodu, sigurnost i pravdu - Pranje novca
http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/crime/laundrying/fsj_crime_laundrying_en.htm.

-- Grupa za finansijsku akciju (FATF)
[www.fatf—
gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32235720_1_1_1_1_1_1,00.html](http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32235720_1_1_1_1_1_1,00.html)

-- IMoLIN (Međunarodna informaciona mreža o pranju novca)
www.imolin.org/imolin/index.html

-- Wolfsbergovi principi za borbu protiv pranja novca
<http://www.wolfsberg-principles.com>

Prevara

Definicija

Varati. Čin kojim se namjerno obmanjuje neko kako bi se dobila nepravедna ili nezakonita prednost (finansijska, politička ili druga). Države ovakve prestupe smatraju krivičnim djelima ili kršenjem građanskih prava.⁴⁶

Primjer u praksi

Tokom ukrajinskih predsjedničkih izbora 2004. godine, izvještaji o navodnim prevarama i lažiranju izbora (npr. dodavanje glasova u glasačku kutiju i zastrašivanje birača) doveli su do poništavanja pobjede pobjedničkog kandidata i drugog kruga izbora, u kojem su nezavisni posmatrači proglasili pobjedu vođe opozicije, Viktora Yushchenka.

Relevantni linkovi

-- National Democratic Institute (NDI): Monitoring izbora
www.ndi.org/globalp/elections/programselc/manuals.asp

-- Britanska Izborna komisija
www.electoralcommission.org.uk/

-- Britanski Ured za ozbiljne prevare
www.sfo.gov.uk/

Pronevjera

Definicija

Kada osoba koja je zaposlena u ustanovi, organizaciji ili preduzeću, nepošteno i nezakonito prisvaja, koristi ili usmjerava povjerena joj sredstva i robe za lično bogaćenje i druge aktivnosti.⁴⁷

Primjer u praksi

Chung Mong Koo, bivši predsjednik Hyundai Motors CO, osuđen je 2007. godine za pronevjeru 110 miliona US\$ iz sredstava preduzeća, čiji je dio, navodno, korišten kako bi se isplatili političari i vladini dužnosnici.⁴⁸

Relevantni linkovi

-- Transparency International: Globalni izvještaj o korupciji 2004. - Politička korupcija

www.transparency.org/publications/gcr/download_gcr/download_gcr_2004

-- U4 Antikorupcijski resursni centar: pronevjera donatorskog novca u zdravstvenim projektima

www.cmi.no/publications/file/?3031=embezzlement-of-donor-funding-in-health-projects

Razotkrivanje

Definicija

Pružanje informacija koje je utvrđeno zakonom, ili pak ovisi o dobroj volji, o aktivnostima fizičkih lica, javnih službenika, preduzeća ili organizacija. Informacije mogu sadržavati podatke o imovini političkih kandidata, finansijske izvještaje kompanija, NVO donatora ili optužbe „zviždača“⁴⁹.

Primjer u praksi

Nakon lobističkog skandala u SAD, ukupno 51 korporacija, uključujući American Express, Chevron, General Electric i Merc, su se dogovorile da usvoje nova pravila koja će obavezati preduzeća da dobrovoljno otkriju bilo kakva korporativna sredstva koja se koriste u političke svrhe, bilo na državnom ili federalnom nivou.⁵⁰

Relevantni linkovi

-- Međunarodna trgovinska komora: Komisija za borbu protiv korupcije. Borba protiv iznude i podmićivanja - ICC Kodeks ponašanja i preporuke

www.iccwbo.org/uploadedFiles/ICC/policy/anticorruption/Statements/ICC_Rules_of_Conduct_and_Recommendations%20_2005%20Revision.pdf

-- Međunarodna finansijska korporacija: Politika razotkrivanja

www.ifc.org/ifcext/disclosure.nsf/Content/Disclosure_Policy

-- Shell: Politika finansijskog razotkrivanja

www.shell.com/home/content/om—en/about_shell/our_performance/financial_disclosure/financial_disclosure_1512.html

-- U4 Antikorupcijski resursni centar: Upitnik - korupcija, političke partije, finansiranje i izborne kampanje

www.u4.no/helpdesk/helpdesk/queries/query8.cfm

-- Svjetska Banka: Riječnik razotkrivanja

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/INFORMATIONDISCLOSURE>

E/0,,menuPK:199023~pagePK:213743~piPK:213746~theSitePK:222993,00.html

Revizija

Definicija

Unutrašnje ili vanjsko ispitivanje računa, procesa, funkcija i preformansi neke organizacije, kako bi se izvršila nezavisna i vjerodostojna procjena njihove usklađenosti sa važećim zakonima, propisima i revizijama.⁵¹

Primjer iz prakse

Indonežanska vrhovna revizorska agencija je otkrila da je 40 miliona US\$ nestalo iz fondova za post-cunami hitne slučajeve, te su uočene velike nepravilnosti, koje uključuju to da je mnoštvo materijala bilo neiskorišteno, te da su obavljane nabavke mnogo nakon što je period vanrednog stanja bio završen.⁵² „Socijalne“ ili revizije zajednice, gdje su lokalni građani pratili da li je dostavljena pomoć, također su bile provedene u selima Indonezije.

Relevantni linkovi

-- Insitut unutrašnje revizije (IIA)

www.theiaa.org

-- INTOSAI (Međunarodna organizacija vrhovnih revizorskih institucija)

www.intosai.org/en/portal/

-- ISSAI (Međunarodni standardi vrhovnih revizorskih institucija)

www.issai.org/composite'347.html

-- PEFA (Javni rashodi i finansijska odgovornost)

www.pefa.org

Revolving Door – Okretna vrata

Definicija

Pojedinac koji se kreće između javne službe i privatnih kompanija, a koji nakon prelaska u privatni sektor iskorištava prethodni rad u državnoj službi, u korist kompanija koje je nekad regulisao, a sa kojima sada posluje.⁵³

Primjer u praksi

Jedan pripadnik Odbora direktora Lockheed Martin poziciju je dobio kratko nakon što je umirovljen iz vlade Sjedinjenih Američkih Država, gdje je bio podsekretar odbrane za nabavu, tehnologiju i logistiku. Za vrijeme svog angažmana u vlasti, odobrio je ugovor kupovine Lockheed Martin-ovih kontroverznih F-22 borbenih aviona.⁵⁴

Relevantni linkovi

-- Centar za odgovorne politike

www.opensecrets.org/revolving/index.php

-- Grupa država za borbu protiv korupcije Vijeća Europe: Pravila i smjernice koja se tiču prelaska iz državne službe u privatni sektor

[www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/meetings/Greco\(2007\)23E_TourdeTableGR34_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/meetings/Greco(2007)23E_TourdeTableGR34_en.pdf)

-- *Revolving Door* radna grupa 2005.

www.revolvingdoor.info/docs/matter-of-trust_final-full.pdf

Sistem nacionalnog integriteta

Definicija

Sveobuhvatan pristup analizi opsega i uzroka korupcije u pojedinim zemljama kroz pregled teža i protivteža institucionalnih stubova koji oblikuju društvo, uključujući i izvršnu vlast, zakonodavstvo, sudstvo, javno tužilaštvo, medije, civilno društvo i poslovni sektor.⁵⁵

Razvijen od strane Transparency International, ovaj okvir je korisno sredstvo za vrednovanje institucionalnih snaga i slabosti zemlje, te razvijanje strategije za borbu protiv korupcije.

Primjer u praksi

Najnoviji izvještaj „Sistema nacionalnog integriteta“ Holandije otkriva da njen moderni sistem državne službe sprečava korupciju. Parlamentarni sistem vlasti drži vladu odgovornom, upravno pravo jamči donošenje odluka u javnom interesu, a slobodni mediji rade na objavljivanju slučajeva korupcije. Međutim, nedostatak javnog razotkrivanja i pravila za elite, kao i druge institucionalne slabosti, zahtijevaju kreiranje nezavisnog tijela kako bi se zaštitio javni integritet i promovisale odgovarajuće politike.

Relevantni linkovi

-- Manila Standard Today: Sistem nacionalnog integriteta
www.manilastandardtoday.com/?page=adelleTulagan_ug3_2007

-- TIRI: Ispitivanje rekonstrukcije nacionalnog sistema integriteta Monzambika
www.tiri.org/docs/rniss/rniss_moyambique.pdf

-- Transparency International: Sistem nacionalnog integriteta
www.transparency.org/policy_research/nis

Sitna korupcija

Definicija

Svakodnevna zloupotreba povjerenih ovlaštenja od strane javnih zvaničnika nižeg i srednjeg nivoa, kroz njihovu interakciju sa običnim građanima, koji često pokušavaju pristupiti osnovnim dobrima ili uslugama na mjestima kao što su bolnice, škole, policija i druge agencije.⁵⁶ Vidjeti: „korupcija“ i „velika korupcija“.

Primjer u praksi

Studija sprovedena u Bangladešu je otkrila da je 44% ispitanika bilo žrtva sitne korupcije u javnim zdravstvenim centrima, dok je njih 39% navodno pretrpilo slične probleme u kontaktu sa javnim obrazovnim sistemom.⁵⁷

Relevantni linkovi

-- Korupcija i siromaštvo: Pregled novije literature

http://library.thinkquest.org/05aug/00282/econ_corrupt.htm

-- Tanzanija: Odbor za prevenciju korupcije - Primjeri sitne korupcije

www.tanzania.go.tz/pcb/corruption/petty.html

-- Transparency International: Projekat nadgledanja obrazovanja u Africi

www.transparency.org/content/download/23457/349918/file/Africa_Education_Watch_2007-2010.pdf

Slobodan pristup informacijama

Definicija

Pravo po zakonu - često regulisano kroz Akt o slobodnom pristupu informacijama (dokument ili zakon) - za pristup ključnim činjenicama i podacima iz Vlade i bilo kojeg javnog tijela. Proračuni, odobrenja i ocjene projekata se obično objavljuju, iako građani mogu pokrenuti peticiju kako bi više materijala bilo dostupno.⁵⁸

Primjer u praksi

Kanadski Zakon o slobodnom pristupu informacijama dozvoljava građanima da online putem zahtijevaju bilo koji javni spis od savezne vlade⁵⁹, sa izuzetkom dokumenata koji se tretiraju kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti, ekonomiji, unutrašnjim ili vanjskim pitanjima države.

Relevantni linkovi

-- Član 19 Globalne kampanje za slobodu izražavanja
www.article19.org/work/index.html

-- Međunarododna sloboda izražavanja
www.ifex.org

-- UNDP-ove Praktične napomene i smjernice o pravu na informacije
www.undp.org/governance/docs/A2I_Guides_RighttoInformation.pdf

Sukob interesa

Definicija

Situacija u kojoj je pojedinac ili osoba koja radi bilo za vladu, poslovni sektor, medije ili organizaciju civilnog društva, primorana da bira između dužnosti i zahtjeva pozicije i svojih privatnih interesa.⁶⁰

Primjer u praksi

Zakon o sukobu interesa u Bosni i Hercegovini zabranjuje izabranim zvaničnicima, nosiocima izvršnih funkcija i savjetnicima u institucijama vlasti da obavljaju određene djelatnosti koje donose materijalnu dobit na privatnom planu. Ovo uključuje djela koja se odnose na obećavanje zaposlenja, davanje povlastica na temelju stranačke pripadnosti, darivanje, te pružanje povlaštenih informacija o državnim djelatnostima.⁶¹

Relevantni linkovi

-- Centar za odgovornu politiku

www.opensecrets.org

-- Odbor za sukob interesa New Yorka

www.nzc.gov/conflicts/html/home/home.shtml

-- CorpWatch

www.corpwatch.org

-- OECD Vodič za upravljanje sukobom interesa u javnoj službi

www.oecd.org/dataoecd/18/35/39691164.pdf

Tajni sporazum

Definicija

Tajni sporazum između dvije strane, u javnom i/ili privatnom sektoru, kako bi se skovala zavjera sa ciljem obmane ili prevare, a kako bi se ostvarila nezakonita finansijska dobit.⁶² Uključene strane se često nazivaju „kartelom“.

Primjer u praksi

Vlada Gane je optužena za navodni tajni sporazum sa tvrtkama za prikupljanje podataka kako bi im se omogućilo da djeluju bez odgovarajućeg licenciranja i sertifikacije standarda, što je rezultiralo procjenama organizacija civilnog društva po kojima je samo 5 od 600 prijava koncesije u zemlji legalno.⁶³

Relevantni linkovi

--- Evropska Razvojna Banka: Politike protiv zloupotrebe
www.eib.org/attachements/strategies/anti_fraud_policy_20080408_en.pdf

-- OECD: Rječnik statističkih pojmova
<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3159>

--US Ministarstvo pravde: Antimonopolski početnički udžbenik
www.usdoj.gov/atr/public/guidelines/211578.htm

Transparentnost

Definicija

Obilježje vlada, kompanija, organizacija i pojedinaca da budu otvoreni za jasno razotkrivanje informacija, pravila, planova, procesa i akcija.

U principu, javni zvaničnici, državni službenici, menadžeri i direktori kompanija i organizacija, te upravnici fondova, imaju dužnost djelovati vidljivo, predvidljivo i razumljivo, podstičući sudjelovanje i odgovornost.⁶⁴

Primjer u praksi

U Rumuniji, svi visoki vladini dužnosnici moraju javno objavljivati, na web stanicama, svoje finansijsko i imovinsko stanje, kao i pozicije koje drže u udruženjima i preduzećima, bilo kakvu naplatu profesionalnih aktivnosti, te svoje investicije u kompanije.⁶⁵

Relevantni linkovi

-- EITI (Inicijativa transparentnosti prerađivačkih industrija)

www.eitransparency.org

-- Open Society: Inicijativa za pravdu

www.justiceinitiative.org

-- Right 2 Info (Pravo na informacije)

www.right2info.org

Upravljanje

Definicija

Koncept koji nadilazi tradicionalno shvatanje vlasti i fokusira se na odnos između vođa, javnih institucija i građana, uključujući i procese kojim se donose i provode odluke. Termin se također može primjeniti i na preduzeća i nevladine organizacije.⁶⁶

“Dobro” upravljanje se karakteriše kao participativno, odgovorno, transparentno, efikasno, pristupačno i inkluzivno, uz poštovanje vladavine prava i smanjenje mogućnosti za koruptivno djelovanje.

Primjer u praksi

Da bi ojačao svoj sistem upravljanja, parlament Nepala je donio četiri zakona u 2002. godini sa ciljem izgradnje pravnog okvira za borbu protiv korupcije, te uspostavio jedinicu pod rukovodstvom ureda premijera za praćenje i zagovaranje antikorupcijskih inicijativa. Promjene su također zahtijevale da javni zvaničnici podnesu dokumentovane izjave o svojoj imovini i bogatstvu.⁶⁷

Relevantni linkovi

-- Freedom House

www.freedomhouse.org

-- Ibrahim indeks Afričke uprave

www.moibrahimfoundation.org/the-index.asp

-- Indeks međunarodnog imovinskog prava

www.internationalpropertyrightsindex.org/

-- UNESCAP: Šta je dobro upravljanje?

www.unescap.org/pdp/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp

-- Svjetska Banka: Pitanje uprave 2008

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

Usaglašenost

Definicija

Odnosi se na procedure, sisteme ili odjeljenja unutar javne agencije ili preduzeća, koji osiguravaju da su sve pravne, finansijske i operativne aktivnosti u skladu sa važećim zakonima, pravilima, normama, propisima i standardima.⁶⁸

Primjer u praksi

U Butanu, oni koji su proglašeni krivim zbog nepoštivanja Antikorupcijskog zakona iz 2006. godine, koji zahtijeva od javnih službenika da tačno prijave svoju imovinu i pasivu, podliježu kaznama iz kaznenog zakona zemlje.⁶⁹

Relevantni linkovi

-- Compliance Week

www.complianceweek.com

-- Ernst & Young: Korupcija ili povinovanje - Mjerenje troškova, Deseto globalno istraživanje o pevari

[www.ey.com/Global/assets.nsf/International/FIDS_Corruption_or_compliance_weighing_the_costs/\\$file/Corruption_or_compliance_weighing_the_costs.pdf](http://www.ey.com/Global/assets.nsf/International/FIDS_Corruption_or_compliance_weighing_the_costs/$file/Corruption_or_compliance_weighing_the_costs.pdf)

-- GTZ: Članak o poređenju neotpornosti na osnovu UN Konvencije protiv korupcije

www.igac.net/pdf/publications_gtz_compliance.pdf

Velika korupcija

Definicija

Djela počinjena na visokom nivou vlasti koja narušavaju pravila ili funkcionisanje države, omogućavajući zvaničniku da stekne koristi na štetu javnog dobra. Vidjeti: “korupcija”, “sitna korupcija” i “politička korupcija”.⁷⁰

Primjer u praksi

Anglo Leasing skandal u Keniji, koji datira iz 2002. godine, navodno je uključivao 18 koruptivnih djela u vladi kroz javne nabavke usluga vezanih za sigurnost. Mnoge kompanije koje su dobile ugovore bile su fiktivne ili su kenijskoj vladi precijenile dobra i usluge, koje često nisu ni postojale. Procjenjuje se da je oko milijardu US\$ vjerovatno izgubljeno ovim ugovorima.

Dva bivša južnokorejska predsjednika, Roh Tae-woo i Chun Doo-hwan, su 1996. godine bili proglašeni krivim za korupciju u slučaju koji ih povezuje sa chaebols (velikim porodičnim preduzećima sa jakim političkim vezama), koja su podmitila najviše političke lidere u zamjenu za nepravednu poslovnu prednost.

Relevantni linkovi

-- CIPE: Troškovi velike korupcije

www.cipe.org/publications/ert/e22/E22_05.pdf

-- U4 Antikorupcijski resursni centar: Velika korupcija u upravljanju naftom

www.cmi.no/publications/publication/?3034=grand-corruption-in-the-regulation-of-oil

-- Mreža za ispravnost voda: Lesoto - Presedan u krivičnom gonjenju velike korupcije

[www.waterintegritynetwork.net/content/download/4128/77172/file/5_BestPract_LHWP_Le](http://www.waterintegritynetwork.net/content/download/4128/77172/file/5_BestPract_LHWP_Lesotho.pdf)
[sotho.pdf](http://www.waterintegritynetwork.net/content/download/4128/77172/file/5_BestPract_LHWP_Le)

Vladavina prava

Definicija

Pravni i politički sistemi, ustrojstva i prakse koji obavezuju uvjetuju vladine akcije u smjeru zaštite prava i sloboda građana, održavanja reda i zakona, te podstiču efikasno funkcionisanje države.⁷¹

Primjer u praksi

Afganistan je težio ponovnom uspostavljanju vladavine prava nakon izlaska talibana iz vlade 2001. godine, fokusirajući se na ponovnu izgradnju državnih i nedržavnih institucija koje podstiču sprovođenje javnih pravila koja su pravična, nezavisna i jednako primjenjivana.⁷²

Relevantni linkovi

- Konvencija Afričke Unije za prevenciju i borbu protiv korupcije
www.africaunion.org/Official_documents/Treaties_%20Conventions_%20Protocols/Convention%20on%20Combating%20Corruption.pdf
- Američka advokatska komora: Inicijativa za vladavinu prava
www.abanet.org/rol/programs/resource_anticorruption.html
- Evropski institut javne administracije: Vladavina prava
www.eipa.eu/files/repository/eipascope/20070622102127_pniSCOPE2007-1_internet-7.pdf
- Konvencija UN protiv korupcije
www.unodc.org/pdf/corruption/publications_unodc_convention-e.pdf

Zarobljena država

Definicija

Situacija kada moćni pojedinci, institucije, kompanije ili grupe, unutar ili van države, koriste korupciju kako bi oblikovali državnu politiku, pravni okvir i ekonomiju u korist sopstvenih privatnih interesa.⁷³

Primjer u praksi

Od 1990. godine, multinacionalne korporacije su navodno podmitile i izvršile pritisak na ključne političare Solomonskih ostrva, kako bi kreirali povoljno okruženje za drvenu industriju, te oslabile upravljanje drvnim resursima na državnom nivou, uspješno dobijajući prednosti kao što su smanjenje poreza na izvoz, odlaganje zabrana izvoza drvnih prerađevina i sprečavanje poteza koji bi ojačali vladin nadzor postupaka pod inostranom kontrolom.⁷⁴

Relevantni linkovi

-- Global Witness

www.globalwitness.org

-- Svjetska Banka: Zarobljena država i uticaj

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/0,,contentMDK:20713499~menuPK:1976979~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1740530,00.html>

Zviždanje (Whistle Blowing)

Definicija

Zvuk uzbune od strane zaposlenih, direktora ili vanjskih osoba, u pokušaju otkrivanja nemara ili zloupotrebe u aktivnostima organizacije, vladinog tijela ili kompanije (ili nekog od njenih poslovnih partnera) koje su prijetnja javnom interesu, njenom integritetu ili reputaciji.⁷⁵

Pojam u engleskom jeziku je jako pozitivan, iako mnogim jezicima nedostaje sličan pojam sa istom konotacijom.

Primjer u praksi

Advokat Jeanetha Brink je 2006. godine „zazviždala“ o prevarama koje se dešavaju u Južnoafričkoj provinciji Guateng. Prema njenim tvrdnjama, lokalna antikorupcijska vruća linija nije istraživala navode i kočila je istrage slučajeva protiv viših vladinih dužnosnika. Kao rezultat njenih optužbi, bila je razriješena dužnosti i prisiljena dati ostavku. Sud je 2008. godine donio odluku da je njena ostavka bila prisilna, te joj je dodijeljena kompenzacija.⁷⁶

Relevantni linkovi

-- Projekt odgovornosti vlada

www.whistleblower.org

-- Centar nacionalnih zviždača

www.whistleblowers.org

-- Open Democracy -Centar za savjete

www.opendemocracy.org.za

-- TIME Magazine, Osobe 2002. godine (Zviždači)

www.time.com/time/subscriber/personoftheyear/2002/poyintro.html

Reference

- ¹ F. Heinrich. 'Assessing and Strengthening Civil Society Worldwide', CIVICUS Civil Society Index Paper Series. Volume 2, Issue 1. (Johannesburg: CIVICUS, 2004). www.civicus.org/new/media/CSI_Heinrich_paper.pdf; London School of Economics, Centre for Civil Society. Website. www.lse.ac.uk/collections/CCS/what_is_civil_society.htm.
- ² A. Togola and D. Gerber. 'An Evaluation of Malian Civil Society's Role in Governance'. Open Society Institute Africa Governance Monitoring & Advocacy Project. (New York: OSI, March 2007). [www.afrimap.org/english/images/paper/Mali_Civil_Society\(fin\).pdf](http://www.afrimap.org/english/images/paper/Mali_Civil_Society(fin).pdf).
- ³ Ethics Resource Center. www.ethics.org/resources/ethics-glossary.asp.
- ⁴ 'Turkey Demonstrates Impressive Performance in Dealing with Corruption', Sunday's Zaman. 1 March 2009. www.sundayszaman.com/sunday/detaylar.do?load=detay&link=168314.
- ⁵ A. Zorome, 'Concept of Off-Shore Financial Centres: In Search of an Operational Definition', IMF Working Paper WP/07/87 (Washington, DC: IMF, 2007). www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2007/wp0787.pdf; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); Basel Institute on Governance, 'ICAR Glossary'. Online. www.assetrecovery.org/kc/node/786c5ae2-5c7c-11dd-8c6a-7bd68e2d933e.html; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary>.
- ⁶ E. L. Andrews and E. Dash, 'Banks in Need of Even More Bailout Money'. New York Times. 13 January, 2009. www.nytimes.com/2009/01/14/business/economy/14fed.html.
- ⁷ L. Browning, 'U.S. Subsidiaries in Offshore Tax Havens'. New York Times. 16 January 16 2009. www.nytimes.com/2009/01/17/business/17tax.html.
- ⁸ TI, Combating Corruption in Judicial Systems (Berlin: TI, 2007). www.transparency.org/content/download/27437/413264/file/Judiciary_Advocacy_ToolKit.pdf; TI and UNHabitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); TI, 'National Integrity System Assessments: Background & Rationale'. Online. www.transparency.org/policy_research/nis/background_rationale.
- ⁹ The Integrity Commission of Trinidad and Tobago. Website. www.integritycommission.org.tt/.
- ¹⁰ U4, 'Debarment as an Anti-Corruption Means'. Website. www.u4.no/themes/debarment/main.cfm. D. Thornburgh, R.

Gainer and C. Walker, Report Concerning the Debarment Processes of the World Bank (Washington, DC: 2002). <http://siteresources.worldbank.org/PROCUREMENT/Resources/tornburghreport.pdf>; UK Anti-Corruption Forum, 'Fair and Efficient Debarment Procedures'. Online. www.anticorruptionforum.org.uk/acf/fs/groups/fair_efficient.pdf.

¹¹ J. Andvig and A. Shrivastava, 'Police Corruption, Corruption and Crime – Data Examples from the Asia Pacific Region, in: UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Selected Background Papers for Asia-Pacific (New Delhi: Macmillan, 2009); U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm. TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); UNODC, The Global Programme Against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004).

¹² Wikipedia, 'Public sector'. Online. http://en.wikipedia.org/wiki/Public_sector; InvestorWords, 'Public sector'. Online. www.investorwords.com/3947/public_sector.html; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>.

¹³ P. Keefer, Clientelism, Credibility, and the Policy Choices of Young Democracies (Washington, DC: World Bank, 2005). www.qog.pol.gu.se/conferences/november2005/papers/Keefer.pdf; D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism, Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002); U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; UNODC, The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004); UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

¹⁴ UNODC, The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004); TI, Combating Corruption in Judicial Systems (Berlin: TI, 2007). www.transparency.org/content/download/27437/413264/file/Judiciary_Advocacy_ToolKit.pdf.

¹⁵ Federal Republic of Nigeria, Code of Conduct for Judicial Officers. Online. www.nigeria-law.org/CodeOfConductForJudicialOfficers.htm.

¹⁶ Transparency International, 'Conventions'. Website. www.transparency.org/global_priorities/international_conventions; United Nations, UN Treaty Reference Guide. Online. <http://untreaty.un.org/english/guide.asp#agreements>; UNDP Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human

Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

¹⁷ Institute of Chartered Accountants, 'Corporate Governance', Website.

www.icaew.com/index.cfm/route/127640/icaew_ga/en/Technical_amp_Business_Topics/Topics/Corporate_governance/Corporate_governance; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>; TI, 'Strengthening Corporate Governance to Combat Corruption', Policy Position No. 03/2009 (Berlin: TI, 2009).

www.transparency.org/publications/publications/policy_positions/pp_3_2009_corp_gov.

¹⁸ Transparency International. 'About Us'. Website.

www.transparency.org/about_us.

¹⁹ TI India, 'TI-CMS Corruption Study 2007. With Focus on BPL Households'. National Report. (New Delhi, India: TI and CMS, June 2008).

www.transparencyindia.org/ICS_national_report_2007.pdf.

²⁰ UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); Wikipedia, 'Lobbying'. Online.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Lobbying>; TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat 2004); TI, 'Transparent Lobbying Rules for all EU Institutions'. Online.

http://transparency.org/regional_pages/europe_central_asia/brussels_office/eu_lobbying.

²¹ TI, Business Principles for Countering Bribery (Berlin: TI, 2009); U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm; Transparency International (TI), Combating Corruption in Judicial Systems (Berlin: TI, 2007).

www.transparency.org/content/download/27437/413264/file/Judiciary_Advocacy_ToolKit.pdf; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); The Lebanese Transparency Association (LTA), Youth against Corruption (Berlin: LTA and IREX, 2005); Black's Law Dictionary. Online.

www.blackslawdictionary.com.

²² TI, Global Corruption Report 2008 – Corruption in the Water Sector (Berlin: TI, 2008).

²³ TI Bangladesh, National Household Survey on Corruption in Bangladesh (Dhaka: TI Bangladesh, 18 June 2008). www.ti-bangladesh.org/research/HHSurvey07SubstSum180608.pdf.

²⁴ U4 Anti-Corruption Resource Network, 'Theme: Corruption in Public Procurement';

www.u4.no/themes/procurement/main.cfm; TI, Procurement Handbook: Curbing Corruption in Public Procurement – Experiences from Indonesia, Malaysia and Pakistan. (Berlin: TI, 2006).

www.transparency.org/publications/publications/other/procurement_handbook; D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism,

Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002). http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnacr426.pdf.

²⁵ W.D. Savedoff, 'The Impact of Information and Accountability on Hospital Procurement Corruption in Argentina and Bolivia', U4 Brief No. 7 (Bergen: CMI, May 2008). www.cmi.no/publications/file/?3027=theimpact-of-information-and-accountability-on.

²⁶ World Bank, 'Putting in Place Independent Oversight and Audit'. Online. <http://siteresources.worldbank.org/INTTIMORLESTE/Resources/Strengthening-Institutions-Audit-6.pdf>; TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004).

²⁷ UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm.

²⁸ K. Li, 'Recommendations for the Curbing of Corruption, Cronyism, Nepotism and Fraud in the European Commission', Boston College International & Comparative Law Review, vol., 24: 1 (2000). www.bc.edu/bc_org/avp/law/lwsch/journals/bcicl/24_1/05_FMS.htm.

²⁹ National Endowment for Democracy, Institutionalizing Horizontal Accountability: How democracies can fight corruption and the abuse of power. www.ned.org/forum/reports/accountability/report.html; Nordic Latin America Research Network (NOLAN), 'Latin American Futures' workshop, 4th NOLAN Conference, Bergen, Norway. 10-12 September 2008.

www.nolan2008.uib.no/workshops/workshop8/index.html; Transparency International (TI), Combating Corruption in Judicial Systems (Berlin: TI, 2007).

www.transparency.org/content/download/27437/413264/file/Judiciary_Advocacy_ToolKit.pdf; U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; M. O'Brien and R. Staphenurst, 'Accountability in Governance', Policy Note (Washington, DC: World Bank, 2006)

<http://siteresources.worldbank.org/PUBLICSECTORANDGOVERNANCE/Resources/AccountabilityGovernance.pdf>; TI and United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-HABITAT, 2004); UNDP, Human Development Report 2002 – Deepening Democracy in a Fragmented World (New York: Oxford University Press, 2002); D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism, Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002). http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnacr426.pdf.

³⁰ TI, 'Integrity Pacts'. Website.

www.transparency.org/tools/contracting. TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); U4 Corruption Glossary.

Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; UNODC, 'Tool #16', p. 270, The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004).

³¹ UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm; Business Anti-Corruption Portal, 'Vocabulary'. Online. www.business-anticorruption.com/normal.asp?pageid=185; TI, 'Resolution on Facilitation Payments', TI Annual Membership Meeting, Bali, Indonesia. 27-28 October 2007.

www.transparency.org/content/download/26415/398903; Global Infrastructure Anti-Corruption Centre. Online.

www.giacentre.org/what_is_corruption.php.

³² P.K. Ghafour, '8 Health Officials Accused of Graft', Arab News, 30 July 2008.

www.arabnews.com/?page=1§ion=0&article=112252&d=30&m=7&y=2008.

³³ OECD, 'Guidelines for Multinational Companies'. Online.

<http://www.oecd.org/dataoecd/56/36/1922428.pdf>; UNODC, The Global Programme Against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004); International Chamber of Commerce, 'Policy and Business Practices: Anti-Corruption'. Online.

www.iccwbo.org/policy/anticorruption/id13018/index.html.

³⁴ Social Weather Stations, 2005 SWS Survey of Enterprises on Corruption: Solicitation of Bribes. Online.

<http://www.sws.org.ph/pr0500725.htm>.

³⁵ U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm; D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism, Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002).

http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnacr426.pdf.

³⁶ A. Waiguru, 'Corruption and Patronage Politics: The Case of 'Harambee' in Africa'. Presented at the Measuring Corruption Workshop, Brisbane, Australia. October 2002.

www.ictregulationtoolkit.org/en/Document.1417.pdf.

³⁷ Transparency International, Business Principles for Countering Bribery (Berlin, Germany: Transparency International 2003). http://www.transparency.org/global_priorities/private_sector/business_principles.

³⁸ Freedom House, 'Costa Rica', Freedom in the World 2008 (New York: Freedom House, July 2008).

www.unhcr.org/refworld/category,COI,,,CRI,487ca201c,0.html.

³⁹ R. Hodess, 'Introduction', in: TI, Global Corruption Report 2004 - Political Corruption (Berlin: TI, 2004); I. Amundsen, 'Political Corruption: An Introduction to the Issues'. CMI Working Paper 1999:7 (Bergen: CMI, 1999); U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>; D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism, Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002). http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnac426.pdf.

⁴⁰ S. Kpundeh, 'Political Will in Fighting Corruption', in: S. Kpundeh and I. Hors, Corruption and Integrity Improvement Initiatives in Developing Countries. Online. www.undp.org/oslocentre/PAR_Bergen_2002/corruption.htm.

⁴¹ UK Office for National Statistics. Website. www.ons.gov.uk/about-statistics/user-guidance/lmguide/concepts/employers/jobs/pub-and-priv/index.html; Wikipedia, 'Private sector'. Online. http://en.wikipedia.org/wiki/Private_sector; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁴² IFC, 'IFC Puts Commitments into Action in Africa'. Press Release. Online. www.ifc.org/ifcext/media.nsf/content/Africa_Investment_Climate_Facility.

⁴³ Basel Institute on Governance, International Centre for Asset Recovery (ICAR) Glossary. Online. Accessed 15 July 2009. www.assetrecovery.org/kc/node/786c5ae2-5c7c-11dd-8c6a-7bd68e2d933e.html; UNODC, 'Chapter 10: Recovery and Return of Proceeds of Corruption', The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004); United Nations Convention against Corruption (UNCAC). www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/index.html.

⁴⁴ 'World Bank Welcomes Swiss Handover of Duvalier Assets to Haiti'. Press Release. 13 February 2009. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:22069198~pagePK:64257043~piPK:437376~theSitePK:4607,00.html>.

⁴⁵ Stolen Asset Recovery Initiative (StAR). Website. <http://siteresources.worldbank.org/NEWS/Resources/Starrep-full.pdf>; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>; U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; Basel Institute on Governance, 'ICAR Glossary'. Online. www.assetrecovery.org/kc/node/786c5ae2-5c7c-11dd-8c6a-7bd68e2d933e.html; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁴⁶ Global Infrastructure Anti-Corruption Centre. Online. www.giacentre.org/what_is_corruption.php; TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁴⁷ South East Europe Regional Anti-Corruption Initiative, 'Glossary'. Online. www.raisee.org/glossary-.html; New South Wales Government, 'Independent Commission against Corruption Glossary'. Online. www.icac.nsw.gov.au/index.cfm?objectid=3408D1E0-CAOC-775C-3BF191F69571B807; U4 Corruption Glossary. Website. <http://www.u4.no/document/glossary.cfm>; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁴⁸ 'Hyundai's boss gets three years'. BBC News. 5 February 2007. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/6329173.stm>.

⁴⁹ Centre for Political Accountability. Website. <http://www.politicalaccountability.net>; Deutsche Bank, 'Banking and Stock Glossary'. Online.

www.db.com/lexikon/lexikon_de/content/index_e_1163.htm; Finance Glossary. Online. www.finance-glossary.com/define/disclosure/416/0/D; Treasury Board of Canada Secretariat, 'Backgrounder: Glossary – Proposed Public Servants Disclosure Protection Act'. Online. www.tbssct.gc.ca/nou/20041008glossary-eng.asp.

⁵⁰ Leslie Wayne, 'Corporations to Disclose Political Contributions'. Washington Post. 29 May 2008. <http://thecaucus.blogs.nytimes.com/2008/05/29/corporations-to-disclose-political-contributions/>.

⁵¹ World Bank, 'Features and Functions of Supreme Audit Institutions', PREM Notes: Public Sector. Number 59 (Washington, DC: World Bank, 2001). www.worldbank.org/afr/findings/english/find208.pdf; U4 Corruption Glossary Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; UNODC, 'Tool #5 Auditors and audit institutions', p. 100, The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004).

www.unodc.org/documents/corruption/publications_toolkit_sep04.pdf.

⁵² Michael Renner, 'Indonesia's Supreme Audit Agency Finds Massive Irregularities in the Use of Post-Tsunami Emergency Funds', Worldwatch Institute. 5 July 2006. See: www.worldwatch.org/node/4196.

⁵³ Wikipedia, 'Revolving doors'. Online. http://en.wikipedia.org/wiki/Revolving_door; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human

Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁵⁴ Revolving Door Working Group, 'A Matter of Trust: How the Revolving Door Undermines Trust in Public Confidence in Government – And What We Can do About It' (2005). Online. http://www.lobbyinginfo.org/documents/Revolv_Summary.pdf.

⁵⁵ TI, 'National Integrity Approach'. Online.

www.transparency.org/policy_research/nis;

UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm.

⁵⁶ Global Integrity and UNDP Oslo Governance Centre, 'A User's Guide to Measuring Integrity' (Oslo: UNDP, 2008); U4 Corruption Glossary <http://www.u4.no/document/glossary.cfm>; TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); South East Europe Regional Anti-Corruption Initiative. 'Glossary'. Online. www.raisee.org/glossary-.html; Business Anti-Corruption Portal, 'Vocabulary'. Online. <http://www.business-anti-corruption.com/normal.asp?pageid=185>; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁵⁷ TI Bangladesh, National Household Survey on Corruption 2007. (Dhaka: TI Bangladesh, 18 June 2008). www.ti-bangladesh.org/research/HHSurvey07SubstSum180608.pdf.

⁵⁸ Za više informacija o izvorima definicije vidjeti: U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004); United Nations Development Programme (UNDP), Human Development Report 2002 – Deepening Democracy in a Fragmented World (New York: Oxford University Press, 2002); T. Mendel, 'Corruption, access to information and human development', in: UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Selected Background Papers for Asia-Pacific (New Delhi: Macmillan, 2009); The Carter Center: Access to Information. Website.

www.cartercenter.org/peace/americas/information.html.

⁵⁹ Treasury Board of Canada Secretariat, Access to Information Request Form. Website. www.tbs-sct.gc.ca/tbsffsct/350-57-eng.asp.

⁶⁰ TI and United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-HABITAT, 2004); U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm; UNODC, The Global Programme against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd

edition (Vienna: UNODC, 2004); UNDP, *Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific* (New Delhi: Macmillan, 2008); Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>; Q. Reed, 'Sitting on the Fence: Conflicts of Interest and How to Regulate Them', U4 Issue 6:2008 (Bergen: CMI, 2008).

⁶¹ Transparency International Bosnia-Herzegovina. Website. <http://tibih.blhost.net/abut-us/faq/en/>.

⁶² Independent Commission against Corruption. New South Wales government. Website. www.icac.nsw.gov.au/index.cfm?objectid=3408D1E0-CA0C-775C-3BF191F69571B807. Economist, 'Economics A-Z, Glossary'. Online.

www.economist.com/research/Economics/alphabetic.cfm?term=cartel#carte.

⁶³ Illegal Logging, 'State Collusion Breeds Corruption in Timber Sector'. Online. www.illegal-logging.info/item_single.php?item=news&item_id=2722&approach_id=1.

⁶⁴ U4 Corruption Glossary. Website. www.u4.no/document/glossary.cfm; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>; Transparency International (TI), *Combating Corruption in Judicial Systems* (Berlin: TI, 2007).

www.transparency.org/content/download/27437/413264/file/Judiciary_Advocacy_ToolKit.pdf; TI and UNHabitat, *Tools to Support Transparency in Local Governance* (Kenya and Berlin, TI and UN-Habitat, 2004); W. Visser, D. Matten, M. Pohl and N. Tolhurst. *The A to Z of Corporate Social Responsibility* (London: Wiley, 2008); D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism, Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002). http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnac426.pdf.

⁶⁵ Right2Info, 'Asset Declarations'. Online. www.right2info.org/information-of-highpublic-interest/asset-declarations.

⁶⁶ Governance can also be extended to the private sector, in what is known as 'corporate governance' (see definition in this guide). For definition, see: Global Development Research Centre. Website. www.gdrc.org/ugov/work-def.html; UNESCAP, 'What is Good Governance?'. Online.

www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp; Australian Development Gateway, 'What is Good Governance?'. Online.

www.developmentgateway.com.au/jahia/Jahia/pid/192; D. Brinkerhoff and A. Goldsmith, 'Clientelism, Patrimonialism and Democratic Governance: An Overview and Framework for

Assessment and Programming', Abt Associates prepared for USAID (Bethesda, MD: Abt Associates, 2002).

http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnac426.pdf; OECD, 'Glossary of Statistical Terms'. Online. <http://stats.oecd.org/glossary/>.

⁶⁷ Asian Development Bank, 'Anticorruption: Countering Money Laundering in Asian and Pacific Region. Online.

www.adb.org/Governance/good_gov_anti.asp.

⁶⁸ WikiAnswers, 'What Does Compliance Mean?'. Online.

http://wiki.answers.com/Q/What_does_compliance_mean.

⁶⁹ 'Anti Corruption Act of Bhutan 2006'. Online.

www.asianlii.org/bt/legis/laws/aaob2006279/.

⁷⁰ UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi:

Macmillan, 2008); U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm. TI and UN-Habitat, Tools to Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); UNODC, The Global Programme Against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNODC, 2004).

⁷¹ H. Yu and A. Guernsey, "What is the Rule of Law". Center for International Finance and Development. (Iowa City, Iowa: University of Iowa, 2005).

www.uiowa.edu/ifdebook/faq/Rule_of_Law.shtml; R.K. Belton, 'Competing Definitions of the Rule of Law: Implications for Practitioners', Carnegie Paper No. 55 (Washington, DC: Carnegie Endowment for Peace, January 2005).

www.carnegieendowment.org/files/CP55.Belton.FINAL.pdf.

⁷² L. Toomey and J.A. Thier, 'Bridging Modernity and Tradition: Rule of Law and Search for Justice in Afghanistan'. USI Peace Briefing (Washington, DC: US Institute of Peace, October 2007).

www.usip.org/pubs/usipeace_briefings/2007/1031_afghanistan.html.

⁷³ J. Hellman and D. Kaufmann, 'Confronting the Challenge of State Capture in Transition Economies', Finance & Development, vol. 38, no. 3 (2001). Online.

www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2001/09/hellman.htm; D. Kaufmann, F. Reanatin, S. Biletsky, Assessing Governance: Diagnostic Tools and Applied Methods for Capacity Building and Action Learning (Washington, DC: World Bank, 2002); U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm; UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008).

⁷⁴ P. Dauvergne, 'Weak States and the Environment in Indonesia and the Solomon Islands', Resource Management in Asia Pacific Working Paper No. 10. (Canberra: The National University of Australia, 1997).

http://rspas.anu.edu.au/papers/rmap/Wpapers/rmap_wp10.pdf

⁷⁵ U4 Corruption Glossary. Website.

www.u4.no/document/glossary.cfm; TI and UN-Habitat, Tools to

Support Transparency in Local Governance (Kenya and Berlin: TI and UN-Habitat, 2004); UNDP, Tackling Corruption, Transforming Lives: Accelerating Human Development in the Asia and the Pacific (New Delhi: Macmillan, 2008); UNODC, 'Tool #33, Whistleblowers', p. 448, The Global Programme Against Corruption – UN Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition (Vienna: UNDOC, 2004).
http://www.unodc.org/documents/corruption/publications_toolkit_sep04.pdf.

⁷⁶ Global Integrity, Global Integrity Report: South Africa Scorecard (Washington, DC: Global Integrity, 2008)
<http://report.globalintegrity.org/South%20Africa/2008/scorecard/59>.